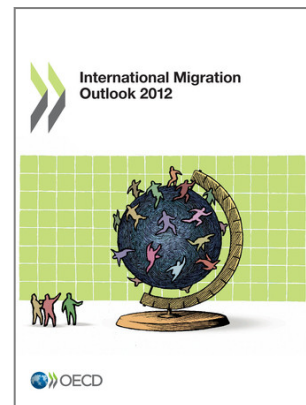

OECD *Multilingual Summaries*
International Migration Outlook 2012
Summary in Greek

Read the full book on:
[10.1787/migr_outlook-2012-en](http://dx.doi.org/10.1787/migr_outlook-2012-en)

Προοπτικές της διεθνούς μετανάστευσης 2012

Περίληψη στα ελληνικά

- Ο ρυθμός των μεταναστευτικών ροών προς τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ που είχε επιβραδυνθεί λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης φαίνεται ότι αρχίζει να ανακάμπτει. Η μετανάστευση προς τις χώρες του ΟΟΣΑ μειώθηκε το 2010 για τρίτο συνεχόμενο έτος, όμως άρχισε να αυξάνεται εκ νέου το 2011 στην πλειονότητα των χωρών. Η προσωρινή μετανάστευση εργαζομένων συνέχισε να μειώνεται, αν και με αργότερο ρυθμό, ενώ ο αριθμός των ατόμων που μεταβαίνουν στις χώρες του ΟΟΣΑ για σπουδές συνέχισε να αυξάνεται.
- Δεδομένης της ασθενικής ανάκαμψης και της ευαισθησίας της κοινής γνώμης απέναντι στα μεταναστευτικά ζητήματα λόγω της συνεχιζόμενης υψηλής ανεργίας, πολλά κράτη υιοθέτησαν πιο περιοριστικές μεταναστευτικές πολιτικές. Οι άνεργοι νέοι μετανάστες αποτελούν ιδιαίτερη πηγή ανησυχίας απαιτώντας στοχοθετημένες δράσεις πολιτικής από τις εθνικές αρχές.
- Μελλοντικά, η δημογραφική γήρανση στη ζώνη του ΟΟΣΑ αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά τις μεταναστευτικές τάσεις, όμως ίσως με απροσδόκητους τρόπους.
- Παράλληλα, δεν είναι σαφές για πόσο ακόμα θα συνεχιστεί η ανοδική τάση της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού υψηλής ειδίκευσης από την Ασία, καθώς αυξάνεται η ζήτηση εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης στις ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες της περιφέρειας αυτής.
- Στην παρούσα έκδοση της έκθεσης «Προοπτικές της διεθνούς μετανάστευσης» εξετάζονται οι εξελίξεις στη μετανάστευση, τις μεταναστευτικές πολιτικές και την απασχόληση των μεταναστών. Ειδικά κεφάλαια εστιάζονται στους τρόπους με τους οποίους οι μεταβολές στο μορφωτικό επίπεδο και τα επαγγέλματα επηρεάζουν τη μετανάστευση, και επίσης στο μεταβαλλόμενο ρόλο της Ασίας στη διεθνή μετανάστευση.

Μεταναστευτικές ροές προς τον ΟΟΣΑ

Οι συνολικές εισροές μόνιμης μετανάστευσης σε 23 χώρες του ΟΟΣΑ και τη Ρωσική Ομοσπονδία μειώθηκαν το 2010 για τρίτο συνεχόμενο έτος. Ωστόσο, η μείωση ήταν συνολικά ήπια (-3% σε σχέση με το 2009) και ο αριθμός των μεταναστών (πάνω από 4,1 εκατομμύρια) ήταν υψηλότερος απ'ό,τι σε οποιοδήποτε έτος πριν το 2005 για το οποίο υπάρχουν τυποποιημένα στατιστικά στοιχεία. Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία, η μετανάστευση άρχισε και πάλι να αυξάνεται το 2011 στην πλειονότητα των χωρών του ΟΟΣΑ εκτός από την Ιταλία, καθώς και στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία• στον Καναδά σημειώθηκε σημαντική μείωση ύστερα από τα πρωτοφανή υψηλά ποσοστά το 2010.

Παραμένουν περιορισμένες οι ενδείξεις αύξησης της αποδημίας από τη Νότια Ευρώπη και την Ιρλανδία

Στον ΟΟΣΑ το 2011 σηματοδεύτηκε από την επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών σε μερικές χώρες της Ευρωζώνης, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία, δημιουργώντας εικασίες για αύξηση της αποδημίας. Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα διατιθέμενα στοιχεία, η αποδημία από τις χώρες αυτές πράγματι σημείωσε αύξηση, που ήταν όμως ήπια. Οι εκροές ημεδαπών ήταν επίσης μάλλον περιορισμένες, με εξαίρεση την Ιρλανδία, όπου η γλώσσα δεν αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα για την αποδημία.

Η μετανάστευση των ελεύθερα διακινούμενων εργαζομένων και η μετανάστευση εργασίας μειώνονται...

Το 2010 η μετανάστευση των ελεύθερα διακινούμενων εργαζομένων, που σημειώνει ισχυρή μείωση από το 2007 κι έπειτα, αντιπροσώπευε το 20% όλων των μόνιμων μεταναστευτικών ροών. Λόγω της πτώσης της ζήτησης από τους εργοδότες η μετανάστευση εργασίας επίσης μειώθηκε ανερχόμενη μόλις στο 21% του συνόλου. Συνολικά, η οικογενειακή μετανάστευση ήταν η κύρια κατηγορία εισόδου το 2010 αντιπροσωπεύοντας το 36% των ροών (45% εάν συμπεριληφθούν τα μέλη της οικογένειας τα οποία συνοδεύουν τους εργαζομένους). Η ανθρωπιστική μετανάστευση αντιπροσώπευε μόλις το 6% της μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το 13% στις Ηνωμένες Πολιτείες.

... όμως η προσωρινή μετανάστευση εργασίας παραμένει σημαντική

Η προσωρινή μετανάστευση εργαζομένων τείνει να αντιδρά γρήγορα και έντονα στις μεταβολές των οικονομικών συνθηκών. Για την ακρίβεια, σημείωσε κατακόρυφη πτώση κατά το 2008 και το 2009, όμως μειώθηκε μόνο κατά 4% το 2010. Το μέγεθος των ροών προσωρινής μετανάστευσης εργαζομένων διαμορφώνεται σήμερα στα 1,9 εκατομμύρια, πολύ υψηλότερη από τα 1,4 εκατομμύρια που υπολογίζονται για τη μόνιμη μετανάστευση για εργασία.

Οι αριθμοί των διεθνών σπουδαστών συνεχίζουν να αυξάνονται...

Σε αντίθεση τόσο με τη μόνιμη όσο και με την προσωρινή μετανάστευση εργασίας, ο αριθμός των διεθνών σπουδαστών συνέχισε να αυξάνεται το 2009 κατά 6% για να ανέρθει σε περισσότερα από 2,6 εκατομμύρια στις χώρες του ΟΟΣΑ και τη Ρωσική Ομοσπονδία. Η Αυστραλία αντικατέστησε τη Γαλλία ως τρίτη κύρια χώρα προορισμού μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι διεθνείς σπουδαστές αντιπροσωπεύουν κατά μέσο όρο περισσότερο από το 6% όλων των φοιτητών στις χώρες του ΟΟΣΑ. Μαζί η Κίνα και η Ινδία αντιπροσωπεύουν το 25% των διεθνών σπουδαστών, οι οποίοι αποτελούν σημαντική πηγή μελλοντικής μετανάστευσης εργασίας.

...ενώ τα ποσοστά αιτούντων άσυλο παραμένουν σταθερά

Οι αιτήσεις αιτούντων άσυλο στις χώρες του ΟΟΣΑ ήταν ελαφρώς λιγότερες το 2010 σε σύγκριση με το 2009, και πολύ χαμηλότερες από τους υψηλούς αριθμούς που παρατηρήθηκαν στην αρχή της νέας χιλιετίας. Η οικονομική

κρίση επομένως δεν επέφερε μεγάλες αλλαγές στα ποσοστά των αιτούντων άσυλο. Η Γαλλία παρέμεινε η χώρα που δέχτηκε την πλειονότητα των αιτούντων άσυλο το 2010, ακολουθούμενη από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Γερμανία. Η κύρια χώρα προέλευσης το 2010 ήταν η Σερβία, ακολουθούμενη από το Αφγανιστάν και την Κίνα. Το 2011 η τάση αυτή αντιστράφηκε, καθώς οι αιτήσεις ασύλου αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 20%, κυρίως λόγω της «Αραβικής Άνοιξης» και της αύξησης των αιτήσεων από το Αφγανιστάν.

Η Κίνα αντιπροσωπεύει σχεδόν το 10% των μεταναστευτικών ροών

Το 2010 η Κίνα ήταν και πάλι η κύρια χώρα προέλευσης των μεταναστευτικών ροών προς τις χώρες του ΟΟΣΑ• σχεδόν ένας στους δέκα μετανάστες ήταν Κινέζος πολίτης. Ακολουθούν η Ρουμανία, η Ινδία και η Πολωνία – συμβάλλοντας καθεμία με περίπου το 5% συνόλου.

Οι μετανάστες πλήττονται σφοδρότερα από τις απώλειες θέσεων εργασίας λόγω της κρίσης

Η οικονομική ύφεση έπληξε σφοδρά, και σχεδόν αμέσως, τους μετανάστες στην πλειονότητα των χωρών του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με τα στοιχεία, συνολικά οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ανεργία ήταν πιο σημαντικές για τους μετανάστες απ'ό,τι για αυτούς που γεννήθηκαν στην ημεδαπή. Συνολικά, στις χώρες του ΟΟΣΑ το ποσοστό ανεργίας των ατόμων που γεννήθηκαν στην αλλοδαπή αυξήθηκε κατά 4 εκατοστιαίες μονάδες κατά την περίοδο 2008-2011, έναντι των 2,5 μονάδων για τους γεννηθέντες στην ημεδαπή. Ακόμα πιο ανησυχητική είναι η αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας μεταξύ των μεταναστών. Στην πλειονότητα των χωρών οι μετανάστες αντιπροσώπευαν το 14% με 30% της αύξησης της συνολικής μακροχρόνιας ανεργίας, ποσοστό που, στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι πολύ υψηλότερο από το μερίδιό τους στη συνολική απασχόληση.

Η κρίση έπληξε τις διάφορες μεταναστευτικές ομάδες με διαφορετικούς τρόπους. Στην πλειονότητα των χωρών οι γυναίκες μετανάστες επλήγησαν λιγότερο από τους γεννηθέντες στην αλλοδαπή άνδρες. Συγκεκριμένα, σε ορισμένες χώρες ένας αυξανόμενος αριθμός των εν λόγω γυναικών άρχισαν να εργάζονται για να αντισταθμίσουν την απώλεια εισοδήματος που υπέστησαν οι άνδρες μετανάστες. Ως προς τα επίπεδα δεξιοτήτων, οι εργαζόμενοι με χαμηλή ειδίκευση που γεννήθηκαν στην αλλοδαπή επλήγησαν σφοδρότερα απ'ό,τι οι εργαζόμενοι με μέση ή υψηλή ειδίκευση. Τούτο δε σχετίζεται μόνο με τις διαφορές στην κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα, αλλά επίσης με το είδος της εργασίας στην οποία απασχολούνται (συνήα προσωρινή) και τη μικρότερη αρχαιότητά τους, που συνεπάγονται μικρότερο κόστος απόλυσης για τους εργοδότες.

Οι νέοι μετανάστες είναι ιδιαίτερα ευπαθείς...

Η αύξηση κατά την περίοδο 2008-2011 του ποσοστού των νέων εκτός εκπαίδευσης, εργασίας ή κατάρτισης –που είναι δείκτης της ανεργίας των νέων ατόμων– ήταν ιδιαίτερα αισθητή μεταξύ των μεταναστών. Τούτο είναι πραγματικότητα κυρίως στην Ελλάδα, την Ισπανία, τη Σουηδία, την Ιρλανδία και την Ιταλία. Επιπρόσθετα, στην πλειονότητα των χωρών οι περιπτώσεις προσωρινής απασχόλησης αυξήθηκαν περισσότερο όσον αφορά τους νέους που γεννήθηκαν στην αλλοδαπή σε σύγκριση με τους συνομηλικούς τους που γεννήθηκαν στην ημεδαπή ή τους ενηλίκους που γεννήθηκαν στην αλλοδαπή (ηλικίας 25-54). Ομοίως, σε ορισμένες χώρες το ποσοστό της μερικής απασχόλησης στο σύνολο της απασχόλησης αυξήθηκε περισσότερο για τους νέους μετανάστες απ'ό,τι για τους νέους που γεννήθηκαν στην ημεδαπή.

... απαιτώντας τη χωρίς καθυστέρηση λήψη επαρκών μέτρων πολιτικής

Τόσο κατά την κρίση όσο και κατά την ανάκαμψη η υιοθέτηση συγκεκριμένων πολιτικών που θα βοηθήσουν τους νέους στην εξεύρεση και τη διατήρηση μιας θέσης εργασίας είναι ακόμα πιο σημαντική για τους νέους με χαμηλή ειδίκευση που έχουν γεννηθεί στην αλλοδαπή, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από ένα συνδυασμό μειονεκτημάτων (χαμηλά επίπεδα δεξιοτήτων, ανεπαρκείς γλωσσικές ικανότητες και περιορισμένη πρόσβαση σε δίκτυα), διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο ανεργίας στο μέλλον και των οποίων οι αποδοχές καθ'όλη τη διάρκεια της ζωής τους θα είναι πιθανότατα μειωμένες (οι επονομαζόμενες «ουρές της ανεργίας»).

Τα κράτη αναθεωρούν τις μεταναστευτικές πολιτικές...

Ορισμένες χώρες προέβησαν σε πιο περιοριστικές μεταναστευτικές πολιτικές κατά την περίοδο 2010-2011 ανταποκρινόμενες στη μεταβολή των οικονομικών συνθηκών και στην αύξηση της ευαισθησίας της κοινής γνώμης σχετικά με τα μεταναστευτικά ζητήματα. Νέες κυβερνήσεις εφάρμοσαν αυστηρότερους ελέγχους στη μεταναστευτική διαδικασία και περιόρισαν τις δυνατότητες μακροχρόνιας μετανάστευσης για τους μετανάστες με χαμηλές προοπτικές απασχόλησης. Γενικότερα, πολλές κυβερνήσεις αναθεώρησαν τους καταλόγους με τις ελλείψεις δεξιοτήτων και τα προγράμματα προσωρινής εργασίας και έθεσαν τους εργοδότες υπό αυστηρότερο έλεγχο. Τα συστήματα μορίων για την εισδοχή μεταναστών βασίζονται πλέον περισσότερο στη ζήτηση, και οι δίαυλοι που βασίζονται στην προσφορά έγιναν πιο περιοριστικοί.

... συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών ένταξης

Το ζήτημα της ένταξης συνεχίζει να αποτελεί κύρια προτεραιότητα των μεταναστευτικών πολιτικών των χωρών του ΟΟΣΑ. Οι χώρες έχουν υιοθετήσει ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών αναφορικά με την ένταξη, που ποικίλλουν από τη θέσπιση περιεκτικών εθνικών στρατηγικών έως τη βελτιστοποίηση και την τελειοποίηση των υφιστάμενων σχεδίων δράσης και προγραμμάτων ένταξης. Το κέντρο βάρους επίσης ταλαντεύεται ανάμεσα στους ήδη εγκατεστημένους και τους νεοαφιχθέντες μετανάστες. Μια κοινή τάση των πολιτικών αυτών είναι να δοθεί προτεραιότητα στην ένταξη στην αγορά εργασίας και να ενισχυθούν οι εκπαιδευτικές πτυχές της ένταξης, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής κατάρτισης.

Επιπτώσεις της δημογραφικής γήρανσης στη μετανάστευση

Η δημογραφική γήρανση και ο ρόλος της μετανάστευσης στην αντιμετώπιση της δεν είναι μόνο ζήτημα του πόσο νέοι εργαζόμενοι υπάρχουν για να αντικαταστήσουν αυτούς που συνταξιοδοτούνται. Από την εξέταση του ρόλου της μετανάστευσης στις μεταβολές του εργατικού δυναμικού –αντί στις μεταβολές του ενεργού ενήλικου πληθυσμού– ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης και το επάγγελμα προκύπτει σαφώς ότι η αγορά εργασίας μεταβάλλεται υπερβολικά γρήγορα για να μπορέσουν οι δημογραφικές ανισορροπίες από μόνες τους να αποτελέσουν αξιόπιστο δείκτη των μελλοντικών επαγγελματικών αναγκών.

Το εκπαιδευτικό επίπεδο των νεοεισερχομένων στο εργατικό δυναμικό ήταν πολύ υψηλότερο από αυτό των συνταξιοδοτούμενων εργαζομένων κατά την περίοδο 2000-10. Τα επίπεδα μόρφωσης των καινούργιων μεταναστών βρίσκονται μεταξύ αυτών που διέθεταν οι νεοεισερχόμενοι και οι συνταξιούχοι, με αναλογικά περισσότερους υψηλά μορφωμένους εργαζομένους μεταξύ των καινούργιων μεταναστών παρά μεταξύ των συνταξιούχων. Οι νεοεισερχόμενοι, ωστόσο, διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο στη διατήρηση του μεγέθους του εργατικού δυναμικού παρά στην αναβάθμισή του στην πλειονότητα των χωρών.

Τίθεται επίσης το ζήτημα του είδους των επαγγελμάτων που θα είναι διαθέσιμα στο μέλλον, καθώς και των δεξιοτήτων που θα απαιτηθούν, σε σχέση με τις θέσεις εργασίας και τις δεξιότητες του παρελθόντος. Οι καινούργιοι μετανάστες αντιπροσώπευαν το 15% των εισόδων σε ταχέως αναπτυσσόμενα επαγγέλματα στην Ευρώπη κατά την τελευταία δεκαετία και το 22% στις Ηνωμένες Πολιτείες. Διαδραματίζουν συνεπώς σημαντικό ρόλο στους δυναμικότερους τομείς της οικονομίας, ακόμα και υπό συνθήκες στις οποίες η πλειονότητα της μετανάστευσης δεν ωθήθηκε από τη ζήτηση. Όμως ένας υψηλότερος αριθμός μεταναστών εισήλθε στα πιο ταχέως φθίνοντα επαγγέλματα – 28% στην Ευρώπη και 24% στις Ηνωμένες Πολιτείες. Σε μερικές χώρες το ποσοστό είναι πολύ υψηλότερο όσον αφορά θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης, γεγονός που εγκυμονεί τον κίνδυνο κατακερματισμού της αγοράς εργασίας.

Αυξανόμενη μετανάστευση από την Ασία προς τον ΟΟΣΑ...

Οι μετανάστες από την Ασία αντιπροσώπευαν το 17% όλων των μεταναστών άνω των 15 ετών στις χώρες του ΟΟΣΑ στα μέσα της δεκαετίας του 2000, και το 30% των μεταναστευτικών εισροών το 2010 προέρχονταν από αυτήν την περιφέρεια. Επιπλέον, ένα μεγάλο τμήμα της μετανάστευσης ειδικευμένου εργατικού δυναμικού προς τις χώρες του ΟΟΣΑ προέρχεται από την Ασία, κυρίως την Ινδία και την Κίνα. Σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα το πιο πιθανό είναι

ότι η Ασία θα παραμείνει βασική πηγή εργαζομένων με υψηλή ειδικευση. Σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, ωστόσο, καθώς η Ασία αναπτύσσεται, θα παράγει περισσότερους ειδικευμένους εργαζομένους, όμως επίσης θα δημιουργήσει τις συνθήκες τόσο για την παραμονή τους όσο και για την προσέλκυση ειδικευμένων εργαζομένων από άλλα μέρη του κόσμου.

... και μελλοντικές προκλήσεις για τα προγράμματα μετανάστευσης εργασίας στην Ασία

Η διαχείριση της μετανάστευσης των λιγότερο ειδικευμένων εργαζομένων είναι δύσκολη λόγω του μεγάλου πλεονάσματος εργατικού δυναμικού και των περιορισμένων ευκαιριών, οδηγώντας συχνά σε πράξεις δωροληψίας και αυξάνοντας το μεταναστευτικό κόστος για τους λιγότερο μορφωμένους το οποίο ανέρχεται σε ένα σημαντικό μερίδιο των προσδοκώμενων αποδοχών στην αλλοδαπή. Μερικά προγράμματα, όπως το Πρόγραμμα Άδειας Απασχόλησης στην Κορέα, ήταν επιτυχή στην αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών. Εν τω μεταξύ, οι χώρες προέλευσης θεωρούν τις Φιλιππίνες πρότυπο του τρόπου ένταξης του πλεονάσματος εργατικού δυναμικού στην παγκόσμια αγορά εργασίας – σε διαφορετικούς τομείς, προς διαφορετικούς προορισμούς και με διαφορετικά επίπεδα δεξιοτήτων – προστατεύοντας παράλληλα τα δικαιώματά του. Καθώς η αύξηση της ζήτησης μεταναστών χαμηλής ειδικευσης παραμένει περιορισμένη στις χώρες προορισμού του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου και του ΟΟΣΑ, αλλά και στο εσωτερικό της Ασίας, τα περιθώρια μεγάλης αύξησης της προσφοράς αυτών των μεταναστών είναι πιθανώς μικρά.

Στο μέλλον, οι ασιατικές χώρες θα βρεθούν αντιμέτωπες με πολλές προκλήσεις, κυρίως όσον αφορά τη διαχείριση της αυξανόμενης οικογενειακής μετανάστευσης και της μετανάστευσης για την τέλεση γάμου, αλλά και όσον αφορά τη χάραξη πιο περιεκτικών στρατηγικών ένταξης, καθώς τόσο οι υψηλά ειδικευμένοι μετανάστες όσο και αυτοί με χαμηλότερη ειδικευση όλο και πιο συχνά εγκαθίστανται μόνιμα ή τουλάχιστον παρατείνουν τη διαμονή τους στη χώρα υποδοχής.

© OECD

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περίληψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ www.oecd.org/bookshop

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση: rights@oecd.org ή μέσω φαξ: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary !

OECD (2012), *International Migration Outlook 2012*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/migr_outlook-2012-en